

Ráðgevandi Nevndin:

Kreppan fer at raka hart - hon verður drúgv!

Umstøðurnar hjá føroyska búskapinum eru so grundleggjandi broyttar, at tillagingartíðin fer at verða ógvuliga torfór og hava við sær, at livifóturin í Føroyum verður munandi skerd - ur sigur Ráðgevandi Nevndin hjá danska forsætisráðharranum í síni ársligu frágreiðing, sum verður latin Poul Schluter og føroyskum myndugleikum í dag.

Nevndin roknar við, at búskaparkreppan fer at versna og hon verður eisini drúgv. Nevndin heldur ikki, at vit skulu gera okkum ov nógv var vónir um, at møgulig oljuvinna fer at bota um støðuna nú. Hon fer møguliga at fáa týðning uppá longri sikt, men fær ongan týðning fyri at kunn loysa núverandi búskaparligu trupulleikarnar.

Nevndin kemur ikki við ymsum ráðum. Hon heldur, at møguleikar eru at spara meira eitt nú í íløgnum. Tað er eisini avgerandi neyðugt at minka enn meira um fiskiflotan og helst at stongja nøkur av teimum mest órationellu fiskavirkjunum

Ráðgevandi Nevndin hjá danska forsætismálaráðnum letur hvørt ár eina ella tvær frágreiðingar um búskaparligu støðuna í Føroyum til forsætisráðharran. Hetta hevur verið gjørt tey mongu seinastu árin og fer helst at halda fram soleiðing, sum Føroyar eru partur av Danmark.

Fyri nokrum mánaðum síðani vitjaði nevndin í Føroyum og var henda vitjan tann fyrsta hjá nýggja formanninum í nevndini, Erik Bonnerup.

Nú fylgiggur so fyrsta frágreiðingin, og hon er sera dýpur. Búskaparliga kreppan í Føroyum fer at versna og hon verður drúgv og neyðugt verður at spennast lívheimina enn longur inn.

Nevndin vísir á, at kreppan hevur rakt øll øki í samfelagnum og havt við sær, at nógv fólk eru flutt av landinum. Kreppan stavar frá hákonjunkturinum í 80-unum, tá føroyingar gjørdur nógv fleiri íløg og øktu nýtsluna meira, enn landsins egnu ressursir loyva.

Mugu minka skuldina í sambandi við stóru uttanlandaskuldina sigur nevndin, at neyðugt er at minka hesa skuld, tí roknað má við, at møguleikarnir at fáa nýggj lán í út-

landinum eru sera avmarkaðir og at hesi lán fara at gerast sera dýr.

Nevndin sigur, at tiltøkini hjá landsstýrinum í mai í ár vóru ikki nóg munagóð og roknar hon við, at undirskotið hjá landskassanum í ár verður umleið 400 mill. kr.

Nomið verður eisini við figgjarlógargrupskeiði fyri 1993 og áðanar nevndin, at landsstýrið ikki miðjar móti javnvág á landskassarokskapinum. Nevndin heldur, at óvissan um inntøkur og útreiðslur kann gera, at undirskotið verður munandi størri enn metið.

Víst verður á, at tørvurin á at umfiegja lán er so mikið stórur, at tað verður torført at ganga honum á móti, um landið um somu tíð skal læna fyri at dekkja undirskotið hjá landskassanum.

Nevndin vísir á, at døpru útlitini hjá føroyska búskapinum stava serliga frá tí minkandi veiðuni og mælt til at minka um fiskiflotan og at fremja strukturbroytingar í vinnuni eitt nú við at niðurgleggja fleiri av teimum minst rationellu flakavirkjunum ella at lata tey leggja um til framleiðslu av ávisum vörum.

Alivinnan fer framhaldandi fyrri búskapin,

men hesin týðningur fer ikki at vaksa komandi árin eins og hann hevur gjørt tað.

Vit prenta her niður støðuna hjá nevndini í heilum líki:

Niðurstøðan

Den økonomiske krise på Færøerne, der er fortsat i 1991 og blevet forstærket i første halvdel af 1992, må forventes at blive dyb og langvarig.

Krisen har ramt alle områder i samfundet. Mange virksomheder er gået konkurs, beskæftigelsen er faldet og de samlede lønudbetalinger er gået kraftigt ned. Tilbageslaget har også ramt den finansielle sektor, hvor hensættelser på debitorer er steget stærkt i de senere år.

Som følge af indtægtsnedgangen i den private sektor er beskætningsgrundlaget faldet med ca. 1/4 fra 1989 til 1992. Dette er en hovedårsag til underskuddene på de offentlige finanser.

Krisen har medført en betydelig fravandring fra Færøerne. Medens der til og med 1988 var nettoutflytning, var der i årene 1989-1991 og i første halvdel af 1992 en nettofratrykning på i alt 2.047 personer.

Den økonomiske krise har sin rod i højkonjunktur-

Formaðurin í Ráðgevandi Nevndini, Erik Bonnerup, tá hann í juni vitjaði í Føroyum. Hann metir búskaparligu støðuna í Føroyum at vera sera álvarsliga. Mynd jan

en i 1980'erne, hvor investeringer og forbrug blev udvidet langt ud over, hvad Færøernes egne ressourcer gav grundlag for. Der blev ved lån udefra gennemført store investeringer i fiskerierhvervet og andre dele af den private sektor. Den økonomiske politik opmuntrede hertil ved subsidier til fiskeriet, støttelån til fartøjer, landskassegarantier m.v. De voksende skatteindtægter blev brugt til omfattende investeringer i veje, tunneler, havne og andre kostbare forbedringer af det offentlige serviceniveau.

I 1989 strammede Lagtinget den økonomiske politik for at reducere underskuddet på betalingsbalancen, som i 1988 var nået op på 1,6 mia. kr. Stramningen betød, at den kunstigt skab-

te højkonjunktur blev bragt til ophør, men først efter at der var foretaget mange urentable investeringer, og der var opbygget en stærkt belastende gældsbyrde overfor omverdenen.

Færøernes nettoudlandsgæld er ved udgangen af 1991 opgjort til 8.192 mill. kr., hvilket svarer til 173.000 kr. pr. indbygger. Heraf tegnedes den offentlige sektor sig for godt 40%. Den offentlige andel af gælden har været kraftigt stigende i de seneste år. Den private sektor har i forbindelse med den økonomiske nedgang afdraget på sin udlandsgæld, medens landskassen har måttet optage store udlandslån til finansiering af sit underskud.

I 1991 forøgedes den offentlige gæld til udlandet med 420 mill. kr., medens

den private gæld formindskedes med 745 mill. kr. 1991 var det første år, hvor den samlede gæld til udlandet faldt. Det er nødvendigt, at gælden fortsat reduceres, da det må forventes, at Færøernes muligheder for optagelse af nye udlandslån bliver mere begrænsede, og at lånene bliver dyrere.

Der har i første halvdel af 1992 været en forringelse af handelsbalancen ekskl. skibe på 215 mill. kr. i forhold til samme periode i 1991. Det skyldes hovedsageligt mindre fangster af torsk, kuller og sej i de færøske farvande og dermed mindre fiskeeksport. På baggrund heraf må det forventes, at overskuddet på handelsbalancen reduceres fra 873 mill. kr. i 1991 til omkring

